

ניצוץ אחד

בה"י
פרשת שלח תשפ"ה

ניצוץ אחד ופרפראות יקרות משיעורי מורנו
הגה"ח ר' דניאל חיים אלתר שליט"א
ראש ישיבת 'פני מנחם' בעיר"ק ירושלים תובב"א

יו"ל בסיוע הנגיד הרבני המפואר
הרה"ח ר' מאיר מלניק ומשפ' שיחיו
ברוקלין - ניו יורק

שְׁלַח לְךָ אֲנָשִׁים
(במדבר יג, ב)

רזא דאחד
שיחות ודרשות

לבחור לראות רק את הטוב 'רוח אחרת' של כלב

אמרו בגמרא (סוטה לז): גבי מרגלים: 'ויעלו בנגב ויבוא עד חברון' (במדבר יג כב). 'ויבואו' מבטי ליה. אמר רבא: מלמד שפירש כלב מעצת מרגלים והלך ונשתטח על קברי אבות. אמר להן: אבותי! בקשו עלי רחמים שאנצל מעצת מרגלים'. ונשאלת השאלה מדוע אכן שאר המרגלים לא התעוררו כמותו להשתטח על קברי אבותיהם, ומה היא אותה 'רוח אחרת' שהיתה לכלב שהדריכה את צעדיו לשם.

זאת ועוד, רבא מביא ראיה לדבריו: 'והיינו דכתיב' ויעבדי כלב עקב היתה רוח אחרת עמו' וגו', ותמוה מהיכן דן ראיה מכאן שהלך להתפלל, והלא מהפסוק משמע רק כי כלב שינה דעתו ורוחו ולא הלך בעצתם והשתטח מהם בתחבולה, וכפירוש רש"י: 'שתי רוחות, אחת בפה ואחת בלב. למרגלים אמר אני עמכם בעצה, ובלבו היה לומר האמת, ועל ידי כן היה בו כח להשתקש'. ואכן רש"י בגמרא הרגיש בזה והעיר: 'והביאותי אל הארץ אשר בא שמע', והיא חברון כדכתיב: ויתן את חברון לכלב, שמע מינה כלב הוא דאזיל לחברון', שעיקר הראיה מהמשך הפסוק [שמציון בגמרא בקיצור: 'וגו' וכרגיל בדברי חז"ל], ועדיין צריך ביאור, והלא גם הם ביקרו בחברון ומקרא מלא דיבר הכתוב (ספ טז): 'וגם ילידי הענק ראינו שם' [אך עיין מהרש"א דס"ל שלא היו שם].

עוד יש להבין מה שדרשו חז"ל (ספ טז): 'מקיש הליכה לביאה מה ביאה בעצה רעה אף הליכה בעצה רעה', כלומר שמיד בשעה שיצאו היתה להם עצה רעה, והרי זה סותר את מאמר חז"ל שהביא רש"י: 'באותה שעה כשרים היו'. והפלא הגדול ביותר שהביא רש"י שאמרו המרגלים שקר, ולכן פתחו בתחילה לומר קצת אמת, שכן: 'כל דבר שקר שאין אומרים בו קצת אמת בתחילתו - אין מתקיים בסופו' וכן אמרו בגמרא (ספ"ד קד): 'שאמרו בפיהם מה שלא ראו בעיניהם', והוא פלא גודל, שהלא באמת שחו מה שראו עיניהם, ואמת היתה בפיהם ועוולה לא נמצא בשפתם.

האדם 'בוחר' מה לראות

אלא יסוד גדול טמון כאן. בפרשת העקידה דרשו חז"ל (בר ר"ט ב): 'זירא את המקום מרחוק, מה ראה, ראה ענן קשור בהר וכו'. אמר לשני נערי: רואים אתם מה שאני רואה, אמרו לו לאו, אמר: הואיל וחמור אינו רואה, ואתם - אין אתם רואים, שבו לכם פה עם החמור'. יובנו דבריהם במשל ממצאות חיינו. שני אנשים עומדים ברחוב ומשוחחים, וחולף לידם עובר-אורח בלתי מוכר, שניהם מתבוננים בו תוך שיחתם, ולאחר שהתרחק מהם, פונה אחד לחברו ושואל: 'האם ראית איזה מנעלים נעל לרגליו?' והלה עונה לו: 'את נעלי לא ראית, אך ראית את הכובע שחבש לראשו'. לכי תידוק עלה, להבין פשר ההבדל ביניהם, תראה כי הראשון הוא יצרן נעליים וכל ראשו סובב-הולך סביב נעליים, לפיכך עיניו נופלות תמיד אל הנעליים. השני לעומתו בעל בית-חרושת לכובעים, ולפיכך הכובעים תדיר בראש מעייניו לפיכך ראה מיד את הכובע. שכל אחד רואה מה שלבו חפץ - מה שבו ראשו נתון.

בענין זה מסופר על אדם ששאל את הגרי"ז מבריסק זצ"ל ביאור במאמר חז"ל (סוטה יח): מנחת מנח: חולין פט). 'שהתכלת דומה לים וים דומה לרקיע ורקיע דומה לכסא הכבוד', וטען כי גם כשמביט בבגד תכלת אינו נזכר מהרקיע כלל... החזיר לו הרב מבריסק: אמרו חז"ל (פ"ח טז) שאסור להסתכל בבגדי צבעונין של אשה מחשש הרהור, האם הוראה זו כן מובנת לך. אכן כן, ודאי הוא כך, אישר האיש. הביט בו הרב מבריסק: 'זאת אומרת, שפעולת כח המדמה שאמרו חז"ל קיימת אצלך להפליא, אלא שיש דברים

ויעכבנו, שהרי כך דרכו של העניו לעולם, להקדים כל אדם לפניו.

על פי יסוד זה ניתן לבאר מה שמסופר בגמרא (ברכות יח): 'שאבא, אביו של שמואל, הופקדו אצלו מעות של יתומים, ואחר פטירתו ביקש שמואל בנו לדעת היכן המעות שיוכל להביאן לבעליהן. הלך לחצר-מות', שהוא מקום קיבוץ הנשמות, וביקש שיקראו לו את אבא. אמרו לו כי יש כאן הרבה ששמותם אבא. אמר להם כי הוא מחפש את אבא בר אבא. ואחרי שעדיין דחו אותו כי יש כאן רבים בשם זה, אמר שהוא מחפש את אבא בר אבא אבוא דשמואל, ואז נתגלה אליו. ולדרכנו נוכל לומר בדרך צחות, שכיון שכל הנשמות יעמדו לקץ הימין לפי סדר שמותם, לכן כל אלו ששמותם 'אבא בר אבא' הרי ראשונים הם בסדר האותיות, ועומדים הם הכן סמוך לשער, ולכך אמרו לו שהרבה כאלו בשם זה עומדים שם. לכן היה קשה לשמואל לאתר את אביו בין כל הצובאים על שערי חצר-מות.

ענוה מסוכנת

עוד ביאר בדרך מחודדת בספר 'אור חדש' (עמ' פסחים) לפי התחלת ספי על המסכת (ד' פסוק) 'לגאון רבי אלעזר קאליר זצ"ל' [אבי"ד רבניץ וקעלין, נכד הפנים מאירות, וכן דורם של השאגת אריה' ונודע ביהודה], שהרי אמרו חז"ל (יומא לה): 'כיון שיצאו רוב שנותיו של אדם ולא חטא, שוב אינו חוטא', והשתא יש להבין, וכי יודע האדם ימי חייו כמה הם. אלא שאמרו המפרשים כי היינו לפי חשבון 'ימי שנותינו בהם שבעים שנה' (תהלים צ, יג), ולפי זה ל"ו שנה הן רוב שנותיו של אדם (פי רבינו גרשום ורש"ם ב"ב קס"ה: מוס' קידושין טז ד"ה גז: ועי' טורי אבן, חנניה ה. ד"ה לילנא, יערוך דבש, י"א ד"ה ואמנו: ועד). והשתא בואו חשבון, הלא בשעה שנבחרו המרגלים היו הם אנשים כשרים (ד"ס פס"ג), ולפי החשבון באותה השעה כבר עברו רוב שנותיו של יהושע [שהרי יהושע חי מאה ועשר שנים (יהושע מז, טז)]. דל מהן כ"ח שנה שבהן פרנס את ישראל מאז ביאתם לארץ (ספר שלם יג), ועוד ל"ט שנה מחטא המרגלים שהיה בשנה השניה לצאתם ממצרים (פי רש"י לעיל פס"ז עמ' טז, יג: רש"ם ב"ב קט: ד"ה דלא: ועד), הרי שהיה בן מ"ג שנה בעת חטא המרגלים], כך שלכאורה אין מקום לחשוש שמא יחטא שוב. אולם לגבי ענוים יש לומר שאין זה כך, כי בעוד שאדם רגיל שנותיו הן שבעים שנה, עניו לעומתו עשוי להאריך ימים טובא, כמו שאמרו חז"ל (תענית ה): שמלאך המוות שנטל נשמה בשגגה לפני זמנה, מוסיף את שנותיה לצורבא

נשים תחת אנשים
'וכי תעלה על דעתך נשים, מה תלמוד לומר אנשים' (פי רש"י דברים א, יג ד"ה אנשים).

פירש ה'כלי יקר' שהקב"ה אמר לו לשלוח אנשים כאלו שאינם בבחינת תשעה קבין שיחה כנשים (פי קידושין מט:), שמא על ידי כך יימלטו מלשון הרע. אך לבסוף חטאו אלו ונטלו את מידת השיחה של הנשים במקומן. האנשים החלו מפטפטים ומספרים בגנותה, בעוד שהנשים בוטחות ושאננות בדבר ה'. 'האנשים אומרים (במדבר יד, ד) 'נתנה ראש ונשובה מצרימה', והנשים אומרות (במדבר יד, ט) 'נתנה לנו אחוזה' (פי רש"י ספ"ז טז, סד).

ויקרא משה להושע בן נון יהושע
(במדבר יג, מז)

סדר יקיצת שוכני עפר

ידועים דברי התרגום יונתן, 'וכד חמי משה ענוותנותיה, קרא משה להושע בר נון, יהושע', וכבר עמדו בזה הכל, לבאר מה ענין ענוה לשינוי השם.

ב'אוהב ישראל' להרה"ק מאפטא זצ"ל (ליקוטים) איתא דלעתיד לבוא יעמדו המתים לפי סדר אותיות השמות (בית אלקים למי"ט, שער היסודות פק"ט, ד"ה רב אשי). מלבד הענוים שהם יקדימו את כולם, שנאמר (תהלים פ, יא) 'וענוים ירשו ארץ'. נמצא לכאורה, שבוה ששינה משה רבינו את שמו ליהושע, גרם לו עיכוב רב בהחזרת נשמתו לעתיד לבוא מאות ה' עד אות י'. ואיך יכול לחוב לו, בשנותיו את שמו. לכן אמר התרגום כי רק כאשר ראה משה רבינו את מידת הענוה של יהושע, נודע לו כי הוא עומד לקום על רגליו טרם שאר המתים, כך שאינו מעכבו כלל בשינוי השם.

אך עדיין יש לשאול כי אין הדבר הוגן. שהרי מסתבר שהרי עוד הרבה ענוים עמדו להם לישראל במהלך הדורות, ובהם יחול עיכוב מ'הושע' ועד 'יהושע', ואיך יגרום לו משה רבו עיכוב זה.

ויש לתרץ בכמה גווני. חדא, כי מספר הענוים אינו גדול כל כך, וממילא העיכוב מאות ה' עד אות י' אינו כה גדול.

ועוד אפשר לומר בפשטות יותר, כי בתוך הענוים סדר הקדימה הוא לפי רוב הענוה ולא לפי האותיות. כך שאין נפקא מינה באיזו אות נפתח שמו, אלא רק לפי מידת ענוותנותו. והשלישית תלמדנו, כי כיון שמדובר בעניו, הרי שאינו מקפיד אם חברו יקום לתחיה לפניו

ברכת ברוכים הבאים

קדם מורינו הרב שליט"א לרגל בואו לשבות בש"ק פרשת בהעלותך בעירנו בני ברק יצ"ו

בשבת קודם מנחה, בשעה 18:00 יתקיים שיעור בפרקי אבות, בבית החסידים, ברח' הרב הירש 19 תפילת מנחה בזמן הרה"ג, לאחר מכן תתקיים במקום סעודת רעוא דרעיון בהשתתפות מורנו הרב שליט"א

בברכת התורה

בית החסידים ומוסדות 'פני מנחם' - בני ברק

מרבנן שמעביר במיליה. מעתה בראות משה רבינו את ענוותנותו של יהושע, חשש שמא מאחר שיאריך ימים אזי יתברר למפרע שעדיין לא עברו רוב שנותיו באותה השעה, ואם כן שוב אינו בטוח שלא יחטא. ועל כן הוצרך לתפילה מיוחדת.

והתחזקתם ולקחתם מפרי הארץ (במדבר יג, כ)

רמיזא בלישנא דקרא

דרכו של דודי ה'לב שמחה' מגור זצ"ל שהיה נושא עמו תדיר בכיסיו מפירות הארץ, ומפעם לפעם היה מכבד בהם אנשים שנקרו בדרכו. פעם, בשהותו בקרית צאנז שבנתניה, הבחין בשני צעירים שעמדו בסמוך וגייחו לנוכח המחזה. קרא להם להתקרב,

והוכיחם בנעימת מליצתו בלישנא דקרא, בבראו בדרך צחות: 'והתחזקתם', מה לכם לעשות 'חוזק' [-לגלוג]. 'ולקחתם מפרי הארץ', הבה תיטלו אף אתם מפירות הארץ. ובתוך כך הושיט והעניק אף להם מאשר באמתחתו.

אָפּס פֿי עז העם היִשֵּׁב בְּאַרְץ וְהָעָרִים בְּצִרְוֹת גְּדֹלַת מָאָד וְגַם יְלָדֵי הָעֶנְקָא רָאִינוּ שָׁם (במדבר יג, כח)

נגד הסימן

הגאון רבי חיים קניבסקי זצ"ל (טשטא דקרא) מבאר את ה'אפס' באופן מחודש, שהרי משה רבינו מסר להם סימן (רש"י לעיל פס יח), שאם הם יושבים בערים בצורות

אות הוא כי הם חלשים, ואם הם יושבי פריזים, חזקים המה. לכן אמרו המרגלים, הם יושבים אמנם בערים בצורות, אך אין ללמוד מכך על חולשתם, 'אפס' כי עז העם, הם חזקים מאוד למרות היותם יושבים בערים בצורות.

ביצור עבור הטף

ביתר ביאור ביאר רבי משה חפץ בספרו 'מלאכת מחשבת', כי באמת עז העם היושב בה, ובהתאם לכך אכן הם מתגוררים על פני השדה ללא חת ומורא כלל. אם כן מהו שראינו 'ערים בצורות גדולות מאוד', זהו רק בשביל הנשים והטף, שכן 'וגם ילדי הענק ראינו שם'. בהיות ילדיהם עמם, בנו לטף ערי מבצר, כהא דמצינו גבי בני גד ובני ראובן שביקשו לבנות ערים מבוצרות לטפם, 'ואנחנו ניחלץ חושים' (עי' לעיל לב טו-יז).

רזא דאחד - המשך מעמוד א

שראו, הגם שבאותה מידה יכלו לראות ולציין טובת הארץ. בכל זאת מיאנו בכך ובחרו לומר ההיפך הגמור.

לכן נענשו בעונש הנורא של 'בכיה לדורות', כי השפיעו על ראייתם של ישראל לדורות עד דור שבו נחרב בית המקדש ולא ראו טובת בית ה'. כך למדנו ממעשיהם המקולקלים של המתיוונים, וכדאיתא בחז"ל (ספסא טו) על מרים בת בילגה שהיתה מבעטת בסנדלה במזבח, ואמרה: 'לוקוס, לוקוס [זאב בלשון יווני], עד מתי אתה מכלה את ממונם של ישראל'. ולכן נענשו כל משפחתה ובית אביה, שכן 'שותא דינוקא בשוקא, דאבוה או דאימיה' [שותא - דיבור. משל הדיוט הוא: מה שהתינוק מדבר בשוק, מאביו או מאמו שמע. אף זו אם לא שמעה מאביה שהיה מבוז את העבודה, לא אמרה כן (רש"י)]. ומסתבר לומר שאביה, שהיה ממשרתי בית ה', לא דיבר בביתו בסגנון זה ממש, אלא היה מדיף ממנו זלזול בעבודת הקודש, וענינו לא השכילו לראות את הטובה והברכה שבמזבח, ולא העריך גדלות בית המקדש, ולכן דיברה בתו כפי שדיברה.

כיוצא בזה היו המרגלים. כיון שראייתם היתה פגומה ולא טובה, גרמו להשריש ראייה פסולה ופחותה לדורות, עד שברבות הימים גרמה לחורבן בית מקדשנו.

נכנסו כשלוחין ויצאו כחמורים

מכאן נבין לשון פלאית שנאמרה על המרגלים (תמנא'ר כט): 'נכנסו כשלוחין ויצאו כחמורים'. וצריך להבין פשרו של כינוי חמור זה. אלא כשם שהיה אצל אברהם אבינו בלכתו לעקידה, שעבדיו לא ראו ענן קשור על ההר כי עיני חמורים להם, וכדברי חז"ל (ויקרא כג, טז קט"ז טו [טז] ועי' יבמות סב, ויט). כמו כן היו המרגלים, ארץ טובה לפניהם, אך עיניהם טחו מראות. ולכך שפיר נאמר עליהם: 'נכנסו כשלוחין ויצאו כחמורים', כי באותה שעה כשרים היו ותחת לראות טוב ולהיטיב ראייתם הביטו כחמורים בראיה מצומצמת.

לזה הדגיש הפסוק: 'וכל נמצאי לא יראה', שכן הדבר תלוי בראייתם הלא-טובה, שלא ראו ולא רצו לראות מעלות ארץ הקודש, אלא 'וילכו' שהלכו בעצה רעה, ומאותה ראייה שלילית, נבע חסרונם.

יאירו עינינו להבין מה שנאמר בפרשת ציצית: 'וראיתם אותו וזכרתם את כל מצוותי וגו', ושוב: 'למען תזכרו ועשיתם את כל מצוותי', ומדוע כפל הדבר. אלא הציצית מזכירה לאדם את חובתו בעולמו ואת כל המצוות בהם רצה הקב"ה לזכות את ישראל, אך כל זה בתנאי קודם למעשה: 'ולא תתורו אחרי לבבכם ואחרי עיניכם', להקדים הלב המתאוה לרוחניות, וממילא העין ראה תראה מה שהיא צריכה לראות.

לכך מבאר רש"י מילת 'ולא תתורו': 'כמו מתור הארץ', ולכאורה מה הרווחנו במראה מקום זה ללא ביאור, ומי שאינו מבין פירושו של התיבה מה יתן לו ומה יוסיף לו הפסוק 'מתור הארץ'. אלא רש"י בא ללמדנו, היודעים אתם כיצד צריך 'לראות': 'כמו מתור הארץ', צאו ולמדו ממעשה המרגלים שהיה להם לראות טוב ותחת זאת בחרו לראות פגמים וחסרונות, ועוונותיהם השיגו ולא יכלו לראות. ואתם אל תלכו בדרכם, ולא תתורו אחרי מראית העין הרעה אלא תראו טוב, וממילא תזכרו: 'למען תזכרו ועשיתם את כל מצוותי'.

בזה נבין מדוע נאמר: 'ולא תתורו אחרי לבבכם ואחרי עיניכם', והדיוק ידוע, שסדר המציאות אינו כן, אלא קודם העין רואה ורק לאחר מכן הלב מתאוה, וכמאמר רש"י: 'העין רואה והלב חומד'. אך לפי דברינו יובן, כי אם מקדים את הלב ומחזיר בקרבו רצון טוב עוד קודם הראיה, הראיה משתנית מאליה לטובה. כי בכל דבר תלוי מאוד מה רצונו של האדם לראות, ואם יחשוק לראות טוב, יזכה ויראה לראות טוב וחסד. ויהי רצון שנזכה כולנו להפוך 'בכיה לדורות' לשמחה לדורות, נשיש ונגיל בשבת קודש וסגולתה להפוך יגון לשמחה, ובקרוב תתקיים בנו הנבואה: 'ובאו ציון ברינה ושמחת עולם על ראשם', במהרה בימינו (משנכז משוך שימת ליל ש'ק פרתם שלם ה'תשפ"ג) אמן.

ברכת מזל טוב

לידידנו הר"ח ר' שמואל זאב בק שליט"א, מחשובי עורכי המכון לרגל הולדת בתו תח" בשעתוכ"ב יזכר הוריה לרוות מנוחה וטוב יצ"ח רוב נחת דקדושה, כותן ברכה וס"ד, שפע רב וכט"ס מאוחרים: חברי מערכת מכון 'אור חדש'

שקרובים בלבך וראשך מונח בהם ושם מתעורר בך כח הדמיון... אילו היתה יראת שמים ויראת חטא בוערת בלבך, הרי שגם אצל התכלת היה כן. בראיית התכלת מיד היה עולה בהרהורך כסא הכבוד.

מסופר על הרה"ק רבי אהרן מבעלזא זצ"ל כאשר הגיע יום חתונתו, הגיעה ידיעה לעיר בעלזא כי מושל מחוז לבוב ואשתו רוצים לבוא לאחל 'מזל טוב'. החתן אשר מצעירותו נודע כקדוש ופרוש עד מאוד, נחרד מאוד על כך שייאלץ לפגוש את הערל ושגלתו ביום קדוש זה. ראהו אביו הרה"ק רבי ישכר דוב זצ"ל בצערו, הרגיעו ואמר: כתיב 'ולא תתורו אחרי לבבכם ואחרי עיניכם', ולכאורה הרי זה היפוך הסדר, שכן תחילה רואה ולאחר מכן מחשבת הלב מתעוררת, אלא מה שהלב אינו חומד ומתאוה אין העין רואה כלל. 'וואס די הארץ באַגערט נישט - זעהן נישט די אויגען'. אשר על כן, אל לך לחשוש ולא תבוא לך מכך תקלה חלילה, אף שיבואו ביום החופה.

מעשה נפלא מסופר על הרה"ק הקדושת לוי' מבארדיטשוב זצ"ל, שפעם אחת באו אליו שני חסידים מהעיר יאס, לשבות אצלו בשבת קודש. כאשר הראשון נכנס שאלו הצדיק: יש שלום בעירך? ויען האיש בקול יגון ואנחה: העיר צריכה תיקון גדול, יש עוולות וחסרונות גדולים. נאנח הצדיק עמו, נתן לו רובל אחד ונפרד ממנו לשלום. אחריו נכנס החסיד השני, וגם אותו שאל הצדיק מה נעשה בעיר, וענה בשמחה: ברוך ה', שומעים קול תורה וקול תפילה במחנה, קהל אנשי שלומנו חיים זה עם זה באחדות ומרבים בגמילות חסדים. שמח הצדיק והעניק לו עשרה רובל. כאשר נודע לראשון, נכנס ושאל: וכי מאחר שאמרת את האמת מגיע לי שכר פחות. ענה לו הצדיק: מה קורה ביאס יודע אני היטב, את המעלות וגם את החסרונות, אך רציתי לשמוע באיזה 'יאס' אתה גר, ומה אתה רואה ומבחיין... לאור כל זאת מבואר מדוע נאמר בראשית פרשת (י"ג): 'אשר אני נותן לבני ישראל, ולכאורה שפת יתר היא, ולא היה המקרא חסר אילו לא היה נכתב. אלא יש כאן הוראה למרגלים שביטו בארץ במבט אלוקי ויגלו עין טובה לרצות לראות ארץ טובה כמידת הקב"ה הטוב ומטיב הנותן בעין יפה.

לראות את הטוב

כה אמר כ"ק אא"ז ה'חידושי הרי"מ' זצ"ל (ספר חסידים צפתים) בפסוק 'הטובה היא אם רעה', 'אם' במשמעות 'כאשר' (עי' רמ"ג). כלומר, גם אם היא רעה, יראו הטובה כמו שבאמת היא כן, כי גם כשיש רע חלילה, יהודי צריך לראות טוב ולהבליט את המעלות.

לכך כאשר כולם הגיעו לחברון, 'שאינו לך טרשין בארץ ישראל יותר מחברון', כלב בעיניו הטובות ראה טוב, ארץ נחלת אבות, קברו של אברהם אבינו שנקרא 'האדם הגדול בענקים' (יהושע ק"ד, טו, ופס' רש"י בשם מדרש). לעומתו, הם ראו ענקים אחרים, אנשים בלתי מנוצחים המטילים חיתתם ויראתם על הבריות. הרי שכל אחד רואה מה שבלבו לראות. ראייה לדבר ממה שנאמר: 'עקב רוח אחרת היתה עימו', היינו רוח טובה המביטה בכל דבר בעין טובה.

ולכן, גם אם באותה שעה כשרים היו בעצם כדברי חז"ל, בכל זאת נאמר עליהם כי הלכו 'בעצה רעה', כלומר לבם היה מוכן למצוא פגמים וקלקולים, ולכן נקראת עדותם בלשון חכמינו ז"ל 'דבר שקר', כפי שהגדיר זאת הרה"ק מקוצק זצ"ל כי 'איש אמת' אינו מי שמספר סיפור כהוייתו ואינו משקר, כי הוא בסך הכל 'אינו שקרן', אבל עדיין אינו הופך להיות 'איש אמת'. ברם 'איש אמת' הוא זה המזדמן לפניו דבר שלמראית עינים של רוב בני אדם נראה לא טוב והוא מתייגע וטורח להעמיד את דבר ה' לאמתו. זהו הנקרא 'איש אמת'.

בזה ביאר הרה"ק מקוצק חטא המרגלים, שאכן ראו מה שראו אך לא העמיקו בשורשם של דברים ולהעמיד דבר ה' על מכונו ולראות מעלות הארץ הקדושה ולאמת אותן כמו שעשו יהושע וכלב. לפיכך נענשו ונקראו אנשי 'שקר': 'שאמרו בפיהם מה שלא ראו בעיניהם', כלומר שאמרו חסרונות

פרק אחד

משיעורי פרקי-אבות

בְּאֵלֹהֵינוּ אֶכְלוּ מִשְׁלַחֲנֵנוּ שֶׁל מְקוֹם פְּרוּךְ הוּא (ג, ג)

הסתכלות נכונה

בספר 'דורש לפרקים', מאת הגאון רבי מרדכי רובינשטיין זצ"ל [מגיד מישרים בקראקא], מבאר את דברי המשנה 'כאילו אכלו משולחנו של מקום', כי אז מותר לומר 'שאכלנו משלו', משלו היינו משולחנו של מקום, ולא מזבחי מתים. וכפי שמביא המגיד מקוּז'ניץ זצ"ל בעבודת ישראל בשם הרב ר' זושא, על הפסוק 'בבואכם אל הארץ, והיה באכלכם מלחם הארץ' (במדבר טו, יז-ט). שהכוונה שכאשר האדם אוכל מתוך מחשבה שהוא חייב לאכול כי לולא האוכל לא יהיה קיום לגופו, הרי שבאכילה זו לא יוכל להעלות את הניצוצות הקדושים הטמונים בתוך המאכל. אלא יחשוב כל אדם ויאמר בלבו, הלא בוודאי אם היה חפץ הקב"ה שנוכל להתקיים בלא אוכל, היינו יכולים. ואדרבה, יותר פלא להבין איך האדם מתקיים על ידי אוכל, מאשר להבין שיכול הוא להתקיים ללא אוכל. כי אין שום סיבה שהנשמה תהיה תלויה במעט קמח. אלא, שרצונו להחיות נפש כל חי על ידי אכילה, לכן חייב אני לאכול בשליחותו של מקום. לא כדי לחיות. ורק אז יש בכוחו להעלות הניצוצות. זהו שאמר בבואכם אל הארציות, תדעו נאמנה 'אשר אני מביא אתכם שמה', הבאתי אתכם לידי רעבון ולידי צורך אכילה, או אז תרימו תרומה לה'. זהו משולחנו של מקום, כי הקב"ה ציוה עלי לאכול.

הגמרא מספרת (שם ב) על שלשה דברים שנשנתו שמויתים בחורבן בית המקדש. שופר וחצוצרה, ערבה וצפצפא, פתורא ופתורא. ומסיק, למאי נפקא מינה, למקח וממכר. בספר 'לחמי תודה' לגאון רבי צבי הירש הורביץ זצ"ל [בנו של בעל הפנים יפות] מבאר כי המושגים התחלפו. בעבר, כשהיו אומרים 'היה שם שולחן גדול', הבינו הכל כי הסבו שם גדולי עולם, ושוחחו ביניהם בדברי תורה ערבים ומתוקים העומדים ברומו של עולם. ואילו היום, 'שולחן גדול' הכוונה שעלו על גבי ברבורים ושלוו ודגים. זהו שולחן גדול. ואילו 'שולחן קטן' הכוונה שלא היה הרבה מה לאכול. אף על פי שהיתה סעודה שתלמידי חכמים שרויים בה.

הדבר תואם לאמרה אחרת שהוא מביא בספרו, 'כאילו אכלו משולחנו של מקום', שזו הבת-קול האומרת 'אוי להם לבנים שגלו מעל שולחן אביהם' (בבבא מציעא טז, א). הגם שעדיין יושבים ואוכלים משלו, אך שוב אין זה 'שולחן של אבא'. ובכך יתבאר המשך דברי הגמרא 'נפקא מינה למקח וממכר'. לדעת במה בית להשקיע ובמה לא. קנה לך 'שולחן גדול' במשמעות שהיתה קודם חורבן בית המקדש, שולחן של תורה וגדולה רוחנית, ומכור את השולחן הקטן, כי למרות היותו שולחן מלא במעדני עולם, אין זה אלא שולחן קטן וריקס.

וכעין מה שכתב הפלא יועץ בספרו 'אלף המגן' בשם בנו רבי מנחם פאפו. שפירש 'וראיתם את הארץ מה היא' (במדבר י, יח), מה היא הארציות ומה חשיבות יש לה, 'השמנה היא אם רזה', בין אם היא גדולה ושמנה, דשנה ומלאה מעדנים, ובין אם היא מעוטה ורזה, הלא סוף כל סוף אינה אלא הבל ורעות רוח.

תן לו משל' (ג, ו)

לך ה' הצדקה

דרש הרה"ק ה'צמח דוד' מדינוב זצ"ל [בנו של ה'בני יששכר'] [מנחם דוד, ליקוטי אמרים פסקה ד"ה ז', שנינו בגמרא (פסחים טו): 'שני דברים אינן ברשותו של אדם, ועשאו הכתוב כאילו ברשותו. ואלו הן: בור ברשות הרבים, וחמץ משש שעות ולמעלה'. פירושן של דברים, שחמץ אחרי שש שעות למרות שאינו ברשותו עובר עליו ב'בל יראה' ו'בל ימצא', וכן בור ברשות הרבים, אף שאינו ברשותו שלו חייב עליו, כי עשאו הכתוב כאילו הם ברשותו. והנה, סימנו של בצק לדעת אם החמץ, הוא 'הכסיפו פניו' (עי' פסחים פסחים פסחים). כלומר, כאשר הבצק מקבל גוון אפור, סימן כי נעשה חמץ. ורמז יש בו, כי 'הכסיפו פניו' הוא מלשון בוש, הרי שנתכנה החמץ בתואר בוש. והנה כאשר אדם נותן צדקה הרי בעצם מתברר שאין זה כספו שלו, אלא כספו של העני, אלא שהקב"ה עשה זאת באופן שיחוש האדם כאילו הוא נותן משלו, כדי שתהיה לו אתכפיא כנגד יצרו, ומחמת כן יזכה בדין. הואיל וכך ניתן להמליץ טוב בקרא (משלים ט) 'לך ה' הצדקה, ולנו בושת הפנים', שמא תאמר כי באמת כסף הצדקה שלך הוא, ורק עשית אותו כאילו הוא ברשותו, אם כן הרי לנו חמץ ושאר שהכסיפו פניו [בושת פנים], שבאמת אינו שלנו, ורק עשיתו כאילו הוא ברשותו. אם כן כשם שעל חמץ חייבים, כך מידה טובה ליכות על ידי הצדקה.

בזה יתבאר הכא, 'תן לו משלו', דכלפי צדקה הוא. והכי קאמר, אל יקשה לבבך מליתן צדקה, כי אינך נותן אלא משלו. ואין הכסף נחשב כשלך, אלא כדי שתזכה על ידו במצות צדקה. לא כדי שתשאיר אותו בכיסך.

של מקום, וכדאיאתא בגמרא (כתובות ק"ב) על הנהו אמוראים שנקלעו למקום בארץ ישראל והפליגו בגודל האפרסק היחיד שקיבלו, שאכלו והותירו והאכילו לבהמתם. וכעבור שנה הגיע לשם רבי אלעזר ונתנו לו אפרסק כה קטן שנכנס כולו לתוך כף ידו. קרא עליהם מקרא שכתוב (תהלים ק, לה) 'ארץ פרי למלחה מרעת יושבי בה'. אף לכך מצאו רמז בהאי קרא (עי' פנינים יקרים חדשים [קראקא תרפ"ה] ד"ה בפסוק ט"ב) שזה מרומז כאן בפסוק, אף כי 'טובה הארץ מאוד מאוד' והיא 'ארץ זבת חלב ודבש', אולם כל זה רק בתנאי ש'אך בה' אל תמרודו'.

וַיִּנְסוּ אֹתִי זֶה עֶשֶׂר פְּעָמִים

(במדבר יד, כב)

'וינסו אותי', כמשמעו. 'זה עשר פעמים', שנים בים, שנים צמן...

עשר בדווקא

הרבה יש לתמוה, מהו 'וינסו אותי' - כמשמעו. וכי איזה פירוש אחר יאמר כאן.

אכן, הביא הגאון רבי שלמה הכהן מוילנא זצ"ל (מנחם שלמה, גרס הספר) בשם אביו הגאון רבי ישראל משה מוילנא זצ"ל [וכעין זה הביא השוואל ומשיב' (דברי שלחן מהר"ק)], בשם אביו הגאון רבי אריה לייביש [כי טעות סופר נפלה בדברי רש"י, ומה שכתב 'כמשמעו' קאי על 'זה עשר פעמים'. וכך הם דבריו כתיקונם: 'וינסו אותי זה עשר פעמים. כמשמעו, שנים בים, שנים צמן...'. והוא מאחר שיש מן המפרשים (רש"י: אכן שולח וינסו) שכתבו כי 'עשר פעמים' לאו דווקא, אלא הוא במשמעות של ריבוי פעמים. אכן, רש"י, רוח אחרת היתה עמו, ועל כן כתב כי 'עשר פעמים' כמשמעו, וכפי אשר תכף מנה והלך 'שנים בים, שנים צמן' וכו'.

וַיִּשְׁכְּמוּ בַּבֶּקֶר וַיַּעֲלוּ אֶל

רֹאשׁ הָהָר לֵאמֹר הִנֵּנוּ וְעַלֵּינוּ

אֶל הַמָּקוֹם אֲשֶׁר אָמַר ה' בִּי

חַטָּאתֵנוּ. וַיֹּאמֶר מֹשֶׁה לְמַה זֶה

אַתֶּם עֹבְרִים אֶת פִּי ה' (במדבר

יד, מ-מא)

ספק חמור מן הוודאי

יש להבין למה אכן לא נתקבלה תשובתם, והרי עמדו והודו 'כי חטאנו', וכעת אף שבים בתשובה שלמה, וכתשובת המשקל מוכנים לעלות במסירות נפש.

אמר ה'בעל שם טוב' זי"ע (עי' אור מ'יקים [קראקא תרמ"ו]) כי התשובה טמונה בדקדוק בלשונם. שהם אמרו 'אשר אמר ה' כי חטאנו'. כלומר, אנו לא מרגישים שאכן זה חטא, אלא שכך הקב"ה אמר, לפיכך אנו באים לשוב בתשובה על כך. זהו הגדול שבחטאים, כשאין האדם מכיר בחטאו, כי אז אין תשובתו שלימה.

הסמיכו לכך את דבריהם הידועים של תלמידי רבינו יונה (ברכות ב), מפני

וְנָהִי בְּעֵינֵינוּ בַּחֲנֻכִּים וְכֵן חֵינּוּ בְּעֵינֵיהֶם (במדבר יג, לג)

שמענו אומרים זה לזה נמלים יש צכרמים כלאים

מה אחרים חושבים עליו

אמר הרה"ק מקאצק זצ"ל (אמת ואמונה, חק: ובמסדרת ט"ו), זו היתה תחילת סרחונם. מילא מה שהרגישו בעצמם 'ונהי בעינינו כחגבים', אך לשם מה התעניינו במה שאנשים אחרים חושבים אודותם, 'וכן היינו בעיניהם'. זהו החטא החמור. [וכן אמרו משמו, האדם אינו מה שהוא חושב על עצמו, וגם לא מה שאחרים חושבים עליו, אלא מה שהוא חושב שאחרים חושבים עליו...]

הוסיף רבי יעקב קאפל זצ"ל [חתנו של ה'דברי ישראל' ממודיץ] (אמת ליעקב הפטרה, ג'ס ר' עמטל עזראסון) כי מחמת כן כאשר שלח יהושע מרגלים, שלח 'שניים אנשים מרגלים חרש' (וישע ב, ג), והיינו שעשו עצמם כחרשים (עי' רות רבה ב, ג). אנשים שדבקים במשימתם ובשליחותם ואינם מתפעלים ממה שאחרים אומרים או חושבים עליהם.

טוֹבָה הָאָרֶץ מְאֹד מְאֹד. אִם

חָפִין פָּנֵי ה' וְהִבֵּיא אֶתְנוּ אֶל

הָאָרֶץ הַזֹּאת וְנִתְּנָה לָנוּ אֶרֶץ

אֲשֶׁר הוּא זֹבַת חֶלֶב וְדָבָשׁ. אֲךָ

בַּה' אֵל תִּמְרְדוּ (במדבר יד, ח)

אימתי זבת חלב ודבש

יש לדקדק בפסוק, שנראה כמסורס, שהיה יותר ראוי שיתחיל 'והביא אותנו אל הארץ הזאת אשר היא זבת חלב ודבש', והדר 'ונתנה לנו'.

אכן ביארוהו על פי אומרו 'והשימתי אני את הארץ ושממו עליה אויביכם היושבים בה' (ויקרא טו, ג), וכפי שהביא רש"י שם 'זו מדה טובה לישראל, שלא ימצאו האויבים נחת רוח בארצם, שתהא שוממה מיושביה'. וכך העיד בה הרמב"ן (ספ טו) 'היא בשורה טובה מבשרת בכל הגליות, שאין ארצנו מקבלת את אויבינו. וגם זו ראייה גדולה והבטחה לנו, כי לא תמצא בכל הישוב ארץ אשר היא טובה ורחבה ואשר היתה נושבת מעולם והיא חרבה כמוה, כי מאז יצאנו ממנה לא קבלה אומה ולשון, וכולם משתדלים להושיבה ואין לאל ידם'.

והכי קא דריש הכא (עי' פסחים), אימתי 'טובה הארץ מאוד מאוד' בזמן ש'אם חפץ בנו ה' והביא אותנו אל הארץ הזאת ונתנה לנו'. כי רק אז הארץ נותנת פירותיה בצורה משובחת.

בהכי מתרץ ה'באר מים חיים' (סדרה ידבר) את דקדוק לשון הכתוב, כי אכן רק כאשר חפץ ה' בנו והביאנו אל הארץ הזאת ונתנה לנו, אזי מתקיים 'ארץ אשר היא זבת חלב ודבש'. הלא לאו הכי, לא. כי כאשר אין ישראל עליה, אין הארץ נותנת פירות משובחים.

עוד תנאי אמרו בשבחה של ארץ ישראל, שהוא רק בזמן שעושים רצונו

נציבי מכון 'אור חדש'

אשר נשא לבס אותם להיות עמודי התווך
ופטרוני המכון בהפצת מעיינות התורה והחסידות
אלה יעמדו על הברכה

הרב שלמה חנוך אברמז'ק ומשפחתו שיחיו
פלעטבוש - ניו יורק

הרב אליעזר דוד איצקוביץ ומשפחתו שיחיו
ברוקלין - ניו יורק

הרב ירמיה בראך ומשפחתו שיחיו
ברוקלין - ניו יורק

הרב חיים אברהם בראך ומשפחתו שיחיו
לינקולן - ניו יורק

הרב ישראל שמעון בריקמן ומשפחתו שיחיו
ברוקלין - ניו יורק

הרב יהודה לייב אברהם גוטמן ומשפחתו שיחיו
ברוקלין - ניו יורק

הרב יוסף ברוך גליקסמן ומשפחתו שיחיו
ברוקלין - ניו יורק

הרב אברהם יעקב גרינשטיין ומשפחתו שיחיו
פלעטבוש - ניו יורק

הרב ידידיה גרינשטיין ומשפחתו שיחיו
ברוקלין - ניו יורק

הרב שלמה הלר ומשפחתו שיחיו
לינקולן - ניו יורק

הרב מנדל טייטלבוים ומשפחתו שיחיו
לונדון - אנגליה

הרב חיים בער יוסטמן ומשפחתו שיחיו
ברוקלין - ניו יורק

הרב אהרן לב ומשפחתו שיחיו
ירושלים - ישראל

הרב יעקב יוסף לב ומשפחתו שיחיו
ברוקלין - ניו יורק

לע"ה הרב ר' אפרים מנחם פרידמאן אברהם יצחק לנדאו ז"ל
נפ' כ"ז ביוני תש"פ

הרב יעקב זעליג לנדאו ומשפחתו שיחיו
ברוקלין - ניו יורק

הרב דוד מרגלית ומשפחתו שיחיו
לונדון - אנגליה

הרב יעקב מאיר פיגא ומשפחתו שיחיו
לינקולן - ניו יורק

הרב שלמה פעדער ומשפחתו שיחיו
וויליאמסבורג - ניו יורק

הרב מרדכי צבי קאהן ומשפחתו שיחיו
לונדון - אנגליה

הרב מרדכי יהודה הלוי קליין ומשפחתו שיחיו
ברוקלין - ניו יורק

הרב אברהם משה קראוס ומשפחתו שיחיו
לונדון - אנגליה

הרב יעקב קריימן ומשפחתו שיחיו
ברוקלין - ניו יורק

הרב שמואל שחורי ומשפחתו שיחיו
ברוקלין - ניו יורק

הרב יוסף שטרייכר ומשפחתו שיחיו
ברוקלין - ניו יורק

הרב נחום צבי שירמן ומשפחתו שיחיו
קווינס - ניו יורק

© כל הזכויות שמורות למכון 'אור חדש' ירושלים.
לקבלת הגליונות, הערות, תרומות והנצחות ניתן לפנות
בכתובת דוא"ל: shiurey.r.d@gmail.com

ניתן לשמוע את שיעורי מורנו הרב שליט"א
בטלפון: 073-321-1945
ובארה"ב בטלפון: 8021-456-1917

* לשידור חי | שלושה 2x1 - דף הומי דושיב
שלושה 2x2 - דף הומי דושיב
שלושה 2x3 - חומש דש"י
שלושה 2x4 - שפת אמת | שלושה 5x2 - ענינים שונים
ועניני דיוטא | שלושה 1x2 - שפת אמת לה"ק
שלושה 1x3 - עין ומפליח בפרשת השבוע

עיצוב ועמוד: יצחק גלבר 217-130-0527

ניצוץ אחד - המשך מעמוד ג

שכיח כלל. הקשה על כך השאגת אריה,
לשיטת רבי אליעזר שמכשירי מילה דוחין
את השבת, דהיינו שמוחר אף כליות עצים לעשות פחמים
כדי להתקין כלי מילה (שם ק), נמצא דבבל שבת ושבת יש
מלאכות הרבה הדוחות את השבת לצורך מילה, והדרא
קושיא לדוכתה, דנימא הואיל והותרו מלאכות אלו לצורך
- הותרו אף שלא לצורך, וכאן לא יועיל התירוץ שכתבו
התוספות דחולה לא שכיח, שהרי מילה בשבת שכיחא.
ומבאר שלפיכך אמרה התורה 'במדבר', שהרי עדיין היו
בני ישראל במדבר, ושם הרי לא מלו את בניהם כל אותן
ארבעים שנה (יחזקאל ה'), לכן שם התחייב שפיר על חילול
שבת, כי לא היה שם 'הואיל'.

[לגופה של קושיא אפשר לתרץ בפשטות, כי מה שאמרו התוספות
דחולה שיש בו סכנה לא שכיח, אין הכוונה שאין בעולם הרבה חולים
שיש בהם סכנה, אלא הכוונה שלא שכיח שידחו עבדו את השבת
במלאכות הרבה, מאחר שבדרך כלל יודעים מערב שבת לשער את
מצבו, ומכינים מה שניתן להכין מראש, וכן הוא במילה].

הפקר כמדבר

ה'ישמח משה' זצ"ל (ד"ר ופ"ר מנחם) כתב כי הרי אמרו
במדבר (פי' חס' כ"ב קט' ד"ה אפי' ופי' חס' כ"ב) דמקושש לשם שמים
נתכוון, לפי שראה את בני ישראל מתייאשים מקיום
המצוות מאחר שנדחתה כניסתם לארץ ישראל בגין
חטא המרגלים, לכן עמד וחילל את השבת, ואחר שראו
לבית הסקילה, מעתה ישמעו הכל ויִקְאוּ, וידעו כי אינם
נפטרים משום מצוה. לכך אמר 'ויהיו בני ישראל במדבר',
דהיינו שהיו הפקר כמדבר (פי' סתקדק' מט' וטו'), שהיו מופקרים
מהמצוות, וכנרמז במה שכתב רש"י כאן 'בגנותם של
ישראל דיבר הכתוב', שכל חטאו היה רק מחמת מצבם
היורד, שבא להצילם ולהזהירם להבא מן החטא.

פרסומא מילתא

על דרך המדרש הנ"ל ביאר נמי הגאון רבי יוסף
מנדלקורן מאוסטורובה זצ"ל (ד' יוסף, עמ' קט) בשם הרה"ק
מראדיזימן זצ"ל, דלכך סיפר הכתוב 'ויהיו בני ישראל
במדבר', שאדרבה, לא התחיל לקושש אלא עד שראה
סביבו במדבר אנשים רבים. שכן לא היתה כוונתו אלא
לפרסם הדבר ולעשותו בפרהסיא, להודיע לכולם שחובת
המצוות קיימת ועומדת. [ועיין חדא פלפלתא (נמנמ' כ"ו ונבאמ' ס'ט)].

**וְלֹא תִתְּנוּ אַחֲרָיָה לְכַבֵּדָה וְאַחֲרָיָה עֵינֵיכֶם
אֲשֶׁר אַתֶּם וְזֵנִים אַחֲרֵיהֶם (במדבר טו, לט)**

נבל ברשות התורה

אמר הרה"ק ה'דברי בינה' מביאלא זצ"ל, 'ולא תתורו'
הוא מלשון 'תורה'. לבו ועיניו, תרי סרסורי דעבירה,
נמשכים אחר דברים מכוערים אסורים, ומה יעשה. מיד
מוצא האדם למאוויו היתרים מן התורה. משכנע את עצמו
בק"נ טעמים לטהר את הרשע, על פי התורה ועל פי
הפוסקים. עליו אמר קרא 'ולא תתורו אחרי לבבכם ואחרי
עיניכם'. אל יטעך יצרן לעוות את התורה כפי מאוויו
לבך, אלא אדרבה, עמוד נגד יצרן בגבורה וכוח את יצרן
להבין ולהשכיל ולשמור ולעשות את רצון הבורא יתברך
כפי שנתפרש בתורתו, ולא חלילה לסלף את חוקי התורה
על פי יצרן.

כיצא בזה אמרו במליצה
'מה אהבתי - תורתך' (מגלים
קט' ט), כל מה שאני אוהב -
אני מוצא היתרים לכך מן
התורה...

ברכת מזל טוב
לידידנו הרה"ח ר' ישראל אלימלך שרייבער שליט"א
העושה ומעשה להרבות פעלים לתורה וליראה
להלל היכנס בנו בה"ח שמואל שמלקא ה"ו לעול תורה ומצוות
יזכה חשי"ת לראות נחת ממנו וסכל יצ"ח, מתוך הרחבה ושמוחה וטוב לבב כל הימים
בידידות ובהערצה: ישראל מוזסון ואברהם מרדכי טאומן, בשם מכון 'אור חדש'

מה מחירו של קרבן אשם תלוי הוא שני
סלעים (ויקרא מט), ואילו בקרבן טהור די
להביא כבשה בשווי דנקא (ספ), שהוא שישית הסלע. אלא
לפי שבאשם תלוי אין האדם בטוח כלל שהוא חטא, לכן
אינו שב בתשובה נכונה ועמוקה. על כן נדרש להביא
קרבן יקר, שאחר שישלם טבין ותקילין ישים אל לבו
גודל רוע מעשהו, וישוב בתשובה. מה שאין כן בחטאת,
שמכיר היטב בחטאו, וכבר שב בתשובה מעומקא דלבא,
סגי בקרבן פשוט הנקנה בדמים מועטים.

ובזה יובן כאן, מפני מה נשתנה דינם מחטא העגל, בו
סלח הקב"ה לישראל. כי בחטא העגל הרגישו היטב בעומק
החטא וידעו שהפסידו הכל. לכן שבו בתשובה אמיתית.
אבל כאן פקפקו בוודאות החטא, וטרם בואם לערוך חשבון
הנפש, כבר מיהרו 'לתקן' את מה שבכלל לא ברור להם
שקלקלו. לכן לא נתקבלה תשובתם.

חוסר הערכה הניכר מהסירוב

בדרך פשט ביאר המגיד מדובנא זצ"ל (אלע' יעקב, ד"ה ואלס),
בהקדומו משל ממשלי, לאיש פחות וגם אשר נתעשר
והפך לאחד מנכבדי העיר. בהגיע בתו לפרקה ודובר בה
נכבדות, הוצעו לפניו שידוכים מבין הנגידים שבעיר, אך
עוד הצעה הובאה לפניו להשתדך עם בנו של הרב, עילוי
נפלא אשר הכל ניבאו לו גדולות. בחר הגביר בהצעה עם
בנו של הרב, אך התנה כי בכל זאת צריך הרב לתת איזו
נדוניה נאה, כמנהג אנשים חשובים. שמע הרב וסירב,
והגביר פנה ללכת ולחפש בשאר ההצעות האחרות עם
עשירים שכמותו. לאחר זמן מה, ובתוך ששיברו השדכנים
את אוזנו ביקרת מעלת בן הרב, נמלך הגביר וניאות לקיים
את השידוך ללא כל מתנה מצד הרב. פנו השדכנים ובאו
אצל הרב בשמחה, אך הרב השיבם: עתה איני מעוניין
בשידוך זה כל עיקר. לפליאתם הסביר, מעיקרא מה לי
ולהדיוט עם-הארץ שכמותו, אלא שסבור הייתי כי הוא
מוקיר רבנן ומעריך את התורה. אכן עתה, משבא לדון
בתכשיתי כלה, מתברר כי התורה כשלעצמה אינה חשובה
אצלו דיה. כי לו היה מעריך תורה כראוי, היה קופץ
מיד על ההצעה בלא לחפש עוד קישוטים אחרים. אם
בעבור נזם זהב ושני צמידים מבכר את ההצעה עם בנו
של עשיר פלוני, שאינו בן תורה, הרי שכלל אינו מבין
במעלת התורה, ואינני חפץ במחותן שכזה.

כמו כן כאן, אחר שאמרו 'ניתנה ראש ונשובה מצרימה'
(ספ' ד'), עתה, גם אם הם כבר רוצים ומבקשים לעלות לארץ
בלא פחד ומורא, כבר התברר שאינם מבינים את ערכה
וקדושתה של ארץ ישראל, ואינם ראוים לה עוד.

**וְיִהְיוּ בְּנֵי יִשְׂרָאֵל בְּמִדְבָּר וַיִּמְצְאוּ אִישׁ
מִקְוֵי שֵׁשׁ עֲצִים בְּיוֹם הַשַּׁבָּת (במדבר טו, לב)**

במדבר ליכא 'הואיל'

לאיזה צורך הקדימה התורה ואמרה כי היו בני ישראל
במדבר, וכי לא ידענו היכן הם נמצאים. מתוך ה'שאגת
אריה' זצ"ל (פי' חס' ד'ש' [לנאמן] ר' אלעזר מרגענין] פסחים: כ"ה ד"ה אלס) על פי
קושיית התוספות (פסחים נו: ד"ה רבא), דלמאן דאמר אמרינן
'הואיל', דהואיל ואי מקלעי ליה אורחים ביום טוב חזי ליה,
השתא נמי חזי ליה, אם כן עקרת כל מלאכת שבת. שהרי
ראויה מלאכה זו לחולה שיש
בו סכנה, והואיל וראוי לחולה
שיש בו סכנה, ראוי נמי שלא
לצורך. ומתרחצים התוספות
כי חולה שיש בו סכנה לא

זמני השיעורים והדרשות בימות החול ובשבתות בביהמ"ד 'אורי שבחבורה', ארגמן 4 ירושלים •

6:15 - שיעור בתלמוד ירושלמי	מנחה עד ש"י: 10 דק' לאחר זמן הדה"ג
6:35 - שיעור דף הומי בבלי, 'לאחסי' תפילת שחרית, אחר תפילת שחרית שיעור בחומש דש"י	בין קבלת שבת לתפילת ערבית
יום המשיב בשעה 21:15 שיעור בספח"ק שפת אמת	דרשה מענייני הפרשה ודברי התעוררות

אם הגולן אינו מוגע לאזור מנצרים, או שקיימת בעיה אחרת בהפצת נא חיינו למס' 0527-690035, או שלחו מייל לכתובת דוא"ל: shiurey.r.d@gmail.com